

Mila Natasa,

velmi ma zaujima Tvoj nazor na taketo otazky:

1) Aka by bola podla Teba adekvatna reakcia na prekrocenie izraelskych hranic a nasledne zabitie 8 a zajatie dvoch vojakov Hizballahom?

2) V akych pripadoch je nasadenie armady na ochranu zivotov obcanov legitimne?

3) Aku vyjednavaciu poziciu by mala zaujat izraelska exekutiva a diplomacia voci teroristom?

4) Ake ma riesenia konflikt, kde je predmetom sporu "Boh, poda a krv", ergo viera a pudy?

Spravis mi naozaj radost, ak si najdes cas a zamylis sa.

Cau.

Fedor

-

Ahoj Fedor,

Nez ti odpoviem na otazky, par slov na uvod. Leto som strabila v Prahe a do Izraela som sa vratila az par dni pred vyhlasenim primeria. Takze som vojnu pozorovala spovzdiali, neprezivala som priamo dennodenne utoky na Izrael a nebola som vystavena dennej davke medialnej vojnovnej propagandy. Takze som nastastie nemala prilezitost podlahnut hysterii naroda pod palbou. Moja izraelska palestinska kamaratka, zaoberajuca sa psychologiou, oznacila izraelsku situaciju za "posttraumatic stress disorder". To je stav, kedy sa traumatizovany clovek, ci v tomto pripade narod, citi vecnou obeťou a svoje zachvaty uzkosti si ventiluje napr. agresiou. Izraelciana totiz vidia v Nasrallahovi Hitlera a pokiaľ bude zivy, nebudu kludne spat. Ten strach je sice opravneny, ale oslepuje.

Az teraz, ked sa narod prebudil z mesacnej hysterie, ozyva sa kritika vo vsetkych stran, ba vali sa ako lavina a narod hlada vinikov. Narod, trpiaci PTSD vzdy hlada vinikov, lebo sa citi obeťou a nenapadne ho, ze si za tu zbytocnu vojnu moze tak trochu aj sam. Ved sme predsa jedinou demokraciou na Blizkom vychode, ze. A media, ktore najviac bubnovali na bojove bubny, s tou istou vervou teraz stinaju hlavy.

1. OTAZKA

Na prvom mieste diplomaticke usilie o vyvolanie medzinarodneho natlaku - na Hizbullah a na libanonsku vladu o prepustenie unesenych vojakov. A hlavne tiez obnovene diplomaticke usilie cielene na naplnenie rezolucie OSN 1559 z roku 2004, podla ktorej mali byt rozpustene a odzbrojene vsetky militantne organizacie na uzemi Libanonu, co sa predovsetkym vzťahovalo na Hizbullah. (Bola vobec velka chyba medzinarodnej, hlavne americkej a francuzskej politiky, ze netlacili viacej na naplnenie tejto rezolucie v case uspesnej "Cedrovej revolucie", vďaka ktorej sa podarilo Libanonu ukoncit dlhorocnu syrsku okupaciu. Vtedy mal svet hlavne tlacit na Syriu, aby prestala podporovat Hizbullah.) Problem zvany Hizbullah totiz nepadol z jasneho neba.

Diplomatickym usilim by Izrael získal daleko viac medzinarodnej podpory pre svoju vec, a mozno by nakoniec aj docielil odzbrojenie Hizbullahu alebo aspon to, co nakoniec dosiahol po mesacnej vojne - prichod libanonskej armady na juh Libanonu, zvyšenie počtu medzinarodnych jednotiek ako aj posilnenie ich mandatu. Nestalo by to Izrael a Libanon tolko strat na životoch a materialnych škod. A Nasrallah, vodca Hizbullahu, by dnes nebol ospevovaným hrdinom arabskeho sveta.

Keby diplomaticke usilie neuspelo, este stale by bol cas na ozbrojeny utok na Libanon. Ten je podla mna na mieste az vtedy, ked zlyha diplomaticke usilie. Okrem toho by mal Izrael cas sa na vojnu pripravit. Svet si totiz pricasto zakryva oci, malokedy zasahuje včas a je velmi pokrytecky a vyberavy v tom, koho sa rozhodne chranit. Izrael ma tu smolu, ze je to zidovsky stat a svetove media ho sleduju daleko intenzivnejsie nez akukolvek inu krajinu na svete. To vsak neznamená, ze by ho svet bránil, v pripade naozajstnej hrozby. Ale aj tak uprednostnujem diplomaticke usilie na prvom mieste.

Druhou moznostou by bol cieleňy a obmedzeny utok na Hizbullah. Tak by Izrael a hlavne armada zmyli skvrnu ponizenia na svojej muzskej jesitnosti za to, ze ich Hizbullah tak neprijemne prekvapil. Hned potom by malo zacat diplomaticke usilie.

Podla mna bola najvacsim problemom tejto vojny izraelska arogancia a zbrklost. Nie je predsa mozne, aby politicke vedenie krajiny sa rozhodlo pre zacatie vojny v priebehu troch hodin. Sef armady navrhol bombardovat Bejrut a premier i minister obrany okamzite suhlasili. Armada predsa nemoze rozhodovat o takychto veciach - generali budu vzdy navrhovat vojnu - to je jedine co vedia. Od toho je tu vlada, aby zistila ci sa vojenska strategia zhoduje s jej politickymi cielmi. A ci je to naozaj najlepsia strategia z niekoľkych alternativ. Vlada si musi tiez byt ista, ze armada i domaci front su pripravene na takzto necakany vojensky konflikt. Toto vsetko predsa nemoze trvat iba tri hodiny. Obzvlast v pripade ministra obrany, ktory len nedavno zasadol do ministerskeho kresla a vobec nemal príležitost venovat sa moznej hrozbe Hizbullahu a otazke obrany severnej hranice, pretoze odkedy je ministrom, riesil a to dost neuspesne krizu v Gaze.

Okrem toho cela vojenska strategia bola naozaj mylna, zalozena na zastaralej izraelskej koncepcii, ze na Arabov plati iba sila. Armada a nase chytre vedenie si myslelo, ze ked budu bombardovat Bejrut, primaju Libanoncanov k natlaku na vladu a ta odzbroji Hizbullah. Nakoniec sa vďaka izraelskym

utokom na Bejrut zvyсила podpora Hizbullah a bude zrejme dalej zvysovat vďaka peniazom, ktoré dávajú ľuďom na obnovu zničených domov. (Podobne sa Izraelu podarilo v 2. intifade zvyšiť palestínsku podporu Hamasu a Jihadu.) Arabský svet, vrátane Iranu, sú tiež v zajatí rovnako myšlienky koncepcie, že na Izrael platí iba sila. Nechápajú, že traumatizovaný židovský národ, trpiaci permanentným stavom úzkosti zo sveta, bude na silu vždy reagovať iba väčšou silou.

Nasilnejšia a najsofistikovanejšia armáda v regióne nedokázala poraziť teroristickú organizáciu s niekoľko tisíc členmi. Nie že by nemala na to prostriedky a schopnosti. Práve ju zaslepila arogancia. Teda jej generálov. Vedť to aj minulý týždeň povedal jeden z veliteľov: "Nášim hriechom bol hubris." Vojaci boli naopak veľmi motivovaní a hrdinsky bojovali. Akurat ich poslali do ľavej tlamy nepripravených.

Odkedy Izrael uzavrel mier s Egyptom a Jordánskom, nie sú s nimi žiadne problémy. I keď je to iba studený mier. Bez diplomatických vyjednaní a politických dohôd, ktoré sú výhodné pre obe strany, tu bude násilie stále vybuchovať. Či zo strany Palestincov alebo Hizbullahu. V tom druhom prípade je možné konflikt riešiť iba komplexne - to je mierovou dohodou so Sýriou. Ak Sýria získá naspäť Golanské výšiny, nebude mať dôvod podporovať Hizbullah. I keď je sýrska hranica dlhé roky kludná, ale nemusí byť na veky. Stačí aby sa zmenila strategická rovnováha v regióne, čo sa práve začalo diať víťazstvom Hizbullahu, a hrozba sa môže obnoviť. Vedť v Európe boli po staroci vojny podľa toho ako sa menila rovnováha moci, až sa 2. svetovou vojnou tak vycerpala, že vznikla EÚ. Pri mierových dohodách sa samozrejme nesmie žiadna zo strán cítiť ukrivdená, lebo to je živná pôda na obnovenie konfliktu.

2. OTAZKA

Ochrana občanov v ohrození armádou je samozrejme legitímna, vedť od toho majú štáty armádu. Ide ale o to akým spôsobom je armáda nasadená a proti komu.

Akcia Hizbullahu, pri ktorej zabil 8 vojakov a dvoch uniesla bola porušením štátnej suverenity Izraela. Nie som si úplne istá do akej miery priamo ohrozila občanov. I keď samotná existencia Hizbullahu predstavuje trvalú latentnú hrozbu pre občanov Izraela. Ale to je komplexný problém, ako som sa už zmienila. Za útok Hizbullahu zaplatilo predovšetkým libanonské civilné obyvateľstvo. A pretože je ich domáca situácia po rokoch občianskej vojny, sýrskej okupácie a izraelských zásahov stále dosť krehká a obyvateľstvo traumatizované, neviem do akej miery možno od libanonskej vlády čakať odzbrojenie Hizbullahu. Zdá sa mi, že sa problém Hizbullahu nevyrieši bez diplomatickeho úsilia na najvyššej úrovni a hlavne nátlaku na Sýriu. Bolo dosť blahové od Izraela si myslieť, že to vyrieši vojenským zásahom. Vedť i napriek poslednej rezolúcii OSN, Hizbullah sa odmieta odzbrojiť.

Takže áno, nasadiť armádu, ale až potom, čo boli vycerpané politické a diplomatické prostriedky. A hlavne vystaviť civilné obyvateľstvo čo najmenšiemu utrpeniu. Utociť s rozvahou a citom pre mieru.

Podobne aj v Palestine - za teroristicke, hlavne samovrazedne utoky teroristických organizácii ako Hamas a Jihad platilo a plati cele palestinske obyvatelstvo. A velmi to nepomohlo. Obluba Hamasu zavratne stupla. A aj ked v urcitom momente vycerpani Palestincania uz prestali podporovat teroristicke utoky, Izrael nevyuzil sancu. Tak ako nevyuzil zvolenie Mahmuda Abbasa za prezidenta a dlhodobe primerie, ktoreho sa Hamas drzal viac nez rok. To boli okamihy, kedy mal Izrael obnovit mierove rokovania. To by znamenalo rozvahu a cit pre mieru, to by znamenalo nebyt v zajati nepruznych, zastaralych koncepcii.

Tesne pred unosom izraelskeho vojaka Gilada Shalita do Gazy v juni bol Hamas pripraveny podpisať s Abbasom tzv. Dokument vaznov, na ktorom sa dohodli predstavitelia vsetkych palestinskych stran a hnutí. V tom dokumente vsetci suhlasili so statom Palestina na uzemi, ktore Izrael dobyl v r. 1967. Znamenalo to nepriamo uznanie statu Izrael. To bol moment ked mal Izrael zacat vyjednavat s vladou Hamasu. Bol to nevidany uspech pre umiernené palestinske hlasy, ktore mali o to vacsiu silu, ze prichadzali od Palestincanov vaznenych v Izraeli, ktorí su povazovani vo velkej ucte medzi Palestincanmi. To bola sanca na posilnenie umierneného kridla Hamasu v cele s Ismaelom Haniya na ukor syrskeho militantneho kridla Hamasu v cele s Khaledom Mashalom. Ved prave preto v tej chvíli Mashal nariadil utok na vojensku zakladnu v Izraeli, pri ktorom bol unesený Shalit. Izrael miesto toho reagoval s rozvahou na komplexnu situaciu, aby zacal vyjednavat, zacal nemilosrdne utocit na Gazu. A dodnes utoci. Ziskal tym nieco? Nie, iba sprsku rakiet Qasam na juh Izraela, a oslabenie umiernenych palestinskych hlasov.

3. OTAZKA

Vojenskyimi utokmi na teroristov sa casto riesia symptomy a nie priciny. Su priciny terorizmu, ktore moze vyriesit Izrael, a to politickou a diplomatickou cestou a su priciny, ktore mozu vyriesit iba samotni Palestincania, a to hlavne kritickou sebareflexiou. Ja osobne som proti nasiliu ako prostriedku boja, ale su casto situacie ked nie je na vybratie. O Palestincanoch by asi svet vela nevedel, keby nebojovali proti Izraelu. Ale uz biblicky Kohelet (Ecclesiastes) vedel, ze je cas pre vojnu a cas pre mier. Treba vediet kedy prestat, to plati aj pre Palestincanov aj pre Izrael.

Aj Zidia mali svoje teroristicke organizacie ako Lehi a Etzel, ktore operovali proti Britom a Arabom pred vznikom statu Izrael. Vacsina ich akcii nebola vobec kosher a vacsina zidovskeho obyvatelstva vo vtedajšej Palestine ich odsudzovala. Avsak ktovie aky by bol ich osud a podpora, keby sa Briti nevzdali svojho mandatu a nevznikol tat Izrael. Nastastie Izrael vznikol a mal mudreho statnika Ben Guriona v cele, ktorý suhlasil s kompromisnym rozdelenim Palestiny a ktorý sa tiez rozhodol zrusit a odzbrojit Lehi a Etzel po vzniku statu Izrael. Palestincania bohuzial zatiaľ nemaju takeho statnika. Ale ak ich Izrael bude nadalej dusit, ani ho asi nikdy mat nebudu. Bez vzniku Palestinskeho statu, ktorý nebude iba trapnym vysmechom palestinskeho narodnooslobodzovacieho usilia a bez mierovych dohod, sa Izrael nezbavi terorizmu. Jedine ze by vsetkych niekam odtransportoval (ako na jednej navsteve Izraela navrhoval Zeman inspirovany odsunom Nemcov zo Sudet) alebo zmietol zo zemskeho povrchu. Su aj izraelske hlasy volajuce po podobnych rieseniach, nastastie v mensine, a ja len dufam, ze zostanu na okraji.

Sefom jednej zo židovských teroristických organizácií, Etzelu (tiež sa jej vraví Irgun) bol Menachem Begin. Bol to práve on, kto nariadil vybombardovanie Hotela Kráľa Davida v 1946, pri ktorom zahynulo 91 civilistov. Ale po založení Izraela a rozpustení Etzelu na Ben Gurionov rozkaz, vstúpil do politiky. O 30 rokov neskôr uzavrel mierovú dohodu s Egyptom, vobec 1. mierovú dohodu Izraela s arabskou krajinou.

Práve to je jedna z príčin, prečo si myslím, že niekedy je možné či žiaduce vyjednávať aj s teroristickými organizáciami - ako napríklad s vládou Hamasu. Verím, že vstupom do politiky sa pod ťiahou zodpovednosti môžu z niektorých teroristov stať statníci alebo aspoň politici.

4. OTAZKA

Ake má riešenia náboženský konflikt? Hlavné ho nenechaj narásť do obľudných rozmerov. A tiež sa pokúsť pochopiť jeho vznik či formovanie. Pretože nie je od Boha, ale zrodil sa v ľudských hlavách. A práve preto je možné ho riešiť. Chce to ale strašne veľa drobnej práce. Hlavné vo výchove a vzdelaní a tiež v úsilí o humannejšie a spravodlivejšie rozdelenie prírodných a iných zdrojov ako aj plodov ľudskej práce na národnej i medzinárodnej úrovni. A tiež väčšiu účasť žien v rozhodovaní v rôznych sférach a na rôznych stupňoch. To je moja heslovitá odpoveď.

Par slov k zrodu izraelsko-palestinského konfliktu, i keď sa tvoja otázka možno netýkala iba jeho. Nezadal ako náboženský konflikt. Ak boli predmetom sporu na začiatku nejaka viera a púdy, tak by som to nazvala židovský púd sebazachovy a viera, že ako každý iný národ, aj Židia majú právo na svoju domovinu.

Az na malé výnimky, prví zionisti boli radikálni ateisti. Herzl, myslím, nemal o náboženstve ani paru (veď preto s takou ľahkosťou zvažoval možnosť Ugandy) a zionisti, ktorí začiatkom 20. storočia osídľovali Palestínu, boli programovo ateisti, predovšetkým socialisti alebo komunisti. Burili sa proti skostnatelemu svetu tradície a náboženstva. Pobožní Židia v tom čase verili, že návrat do mytickej domoviny je v Božích rukách a je ruhaním ho brať do vlastných rúk.

I keď boli po staroci pobožní Židia, ktorí sa buď prísťahovali do Svätej zeme alebo tu jednoducho prezili všetky katastrofy. Ti však iba pasívne čakali na Mesiasa. Po vzniku štátu Izrael boli pobožní Židia dlhé roky v nepatrnej menšine. Mali síce na mnohé veci vplyv, vďaka tomu že v každej vláde boli jazykom na vahách, ale skoro vo veciach rodinného práva a vnútorných záležitostiach. To sa radikálne zmenilo v 1967 po šiestidňovej vojne. Celý Izrael bol v akomsi tranze z víťazstva a najviac pobožní, lebo ho brali ako zasah z nebies. V tej chvíli získali pocit, že nastal čas na naplnenie božieho prikázania o osídlení svätej zeme. Začali zakladat osady na Západnom brehu a v Gaze. Štát ich v tom podporoval. Nie preto, že by vtedajší politici boli hnani náboženskými púdmi, ale skoro preto že im stuplo víťazstvo do hlavy. (myslím, že vtedy sa zrodila aj arogancia, ktorá nás vohnala do poslednej vojny. teda dúfam, že poslednej.) Okrem toho verili, že vďaka osadám budú mať viac kariet v rukách, keď jedného dňa budú musieť zasadiť k rokovaciemu stolu a začať vyjednávať o mieri. boli aj takí, ako Ariel Sharon, ktorí každému kopcú prísudzovali strategickú dôležitosť. ale palestínske územia neokupovali z

nabozenskych pricin. problem nastal, ze mnohi pobožni izraelciani zacali vďaka uzasnej vládnej podpore a nabozenskej extaze citit dolezitost svojho poslania a osady zacali rast ako huby po daždi. tiež pocty osadnikov a ich ideologia rastli zo dna na den. az dosiahli dnesnych obludnych rozmerov. Golem povstal proti svojmu tvorcovi. a teraz neviem ci sa najde politik dost odvazny a silny na to, aby ich vsetkych do jedneho evakuoval. saron ich evakuoval iba 8 tisíc. Na Zapadnom brehu ich vsak je stvrt miliona. pravda, vacsina nie su na uzemiach z ideologickeho presvedceni, ale preto ze to je velmi vyhodne ekonomicky. ale ti ideologicki osadnici su hnani vasnami a preto mali dlhe roky taky zasadny vplyv na izraelsku politiku. (Olmert sice sluboval evakuovat cast osad, ale po fiasku v Libanone uz na to asi nenajde odvahu.)

Inymi slovami, povodny zidovsko-arabsky konflikt o uzemia, ktory mal narodny ci nacionalisticky charakter a v ktorom Zidom aj Palestincanom islo hlavne o domov (ci uz novy alebo stary) a o podu na prežitie, doslo v 1967 roku k zasadnemu zlomu. Najprv zacal naberat nabozensky charakter z izraelskej strany a postupom casu aj z palestinskej strany - ako odozva na mnohe veci - hlavne asi neschopnost sekularneho palestinskeho vedenia v cele s Arafatom vybojovat a neskor vyjednat nezavislost a tiež na rychle sa zhorsujucu zivotnu uroven. Ta sice najprv rapidne vzrastla na zaciatku okupacie ale to asi pre spokojny zivot ludom nestaci. Potrebuju tiež pocit ludskej dostojnosti a sebaucty a to asi nie je mozne v roli druhoradoveho obcana vystaveneho roznemu ponizovaniu zo strany okupanta. Palestinsky odboj proti Izraelu mal spociatku tiež velmi sekularny charakter, ci uz pred vznikom statu izrael, v 1948, az do 60. rokov ba i dlhe roky potom - rozne palestinske narodnoslobodzovacie hnutia a organizacie boli ovplyvnene hlavne zapadnymi sekularnymi ideologiami, vela ich bolo komunistov a socialistov. Ved Hamas vznikol az v 1987 roku, na zaciatku 1. intifady. izrael moze priamo i nepriamo za jeho vznik i rastucu popularitu.

Takze co z toho vyplyva? ja si myslim, ze treba zneutralizovat rastuci nabozensky vplyv na nas konflikt. izraelsko-palestinsky konflikt je dodnes hlavne sporom o uzemie. O to sa musime rozdelit dohodou, a to takou, aby sa nikto necitil ukrivdeny. vacsina palestincanov sa davno zmierila s tym, z e ich stat bude na uzemi, ktore v 1967 dobyl Izrael a nie v celej historickej Palestine od Jordanu az k moru (teda akej historickej, ved ju nikdy nemali. proste nie na uzemi, kde kedysi zili a kde dnes stoji Izrael.) Izrael musi az na male vynimky evakuovat osady a vratit Palestincanom ich uzemia, mudro rozdelit Jeruzalem a salamunsky vyriesit palcivy problem utecencov. Ako je mozne v dnesnej situacii dojsť k takejto mierovej dohode? Okrem medzinarodneho diplomatickeho usilia, hlavne spustou drobnej prace, aby nastala revolucia srdci a mysli Izraelcanov a Palestincanov. Za Palestincanov nemozem rozhodovat, ale za Izraelcanov ano - pri volbach, pri demonstraciach, pri vychove svojej dceri, pri podpore roznych obcianskych iniciativ, pri natacani filmov, pri praci v mediach a hlavne vo vzdelavani. ach jo. sifyfvska praca. (na demonstraciach stretavam babicky a dedkov, ktorí huzevnato demonstujú uz desiatky rokov. naplna ma to nadejou i zufalstvom.) Ako to povedal Gramsci? Pesimizmus rozumu, optimizmus vole.

Maj sa pekne.

Natasa